Geografia

Criteris d'avaluació

CE 1 Reconèixer els reptes ecosocials actuals i futurs de les Illes Balears i d'Espanya, debatent des de la perspectiva geogràfica sobre els missatges rebuts a través de canals oficials i extraoficials, formals i informals, desenvolupant el pensament crític, per transformar patrons de consum insostenibles i adoptar estils de vida saludables.
CA 1.1 Qüestionar maneres de vida insostenibles mitjançant l'anàlisi geogràfica de tot tipus de fonts d'informació que tractin els reptes ecosocials presents i futurs i des d'arguments fundats en la seva rellevància i en la necessitat de les accions per afrontar-los.
CA 1.2 Debatre sobre els reptes naturals i socials de les Illes Balears i d'Espanya de forma compromesa i respectuosa amb opinions alienes, utilitzant estratègies orals amb suport digital de gràfics, imatges i cartografia i manejant dades rigoroses.

CE 2 Comprendre la complexitat de l'espai geogràfic, mitjançant la interpretació de fonts d'informació visuals, per apreciar la riquesa dels paisatges naturals i humanitzats i valorar la sostenibilitat com a principi de les relacions entre els ecosistemes naturals i l'acció humana. La comprensió de l'espai geogràfic implica assumir-ne la complexitat com a sistema en el qual es combinen elements abiòtics, biòtics i l'acció humana.
CA 2.1 Valorar tot impacte de l'acció antròpica des del principi de sostenibilitat tot reconeixent la complexitat sistèmica del medi natural i de les pròpies activitats humanes.
CA 2.2 Extreure informació de paisatges naturals i humanitzats tot analitzant fonts visuals, distingint elements geogràfics i interpretant la influència i interrelacions de factors físics i humans.

CE 3 Analitzar la diversitat natural de les Illes Balears i d'Espanya i la seva singularitat geogràfica dins d'Europa a través de la comparació de característiques comunes i específiques del relleu, el clima, la hidrografia i la biodiversitat per reflexionar sobre la percepció personal de l'espai.
CA 3.1 Reflexionar sobre la percepció de l'espai geogràfic localitzant i reconeixent en mapes regions geomorfològiques i bioclimàtiques amb característiques comunes i específiques, destacant-ne l'aportació a la sostenibilitat del medi.
CA 3.2 Identificar la diversitat i singularitat de paisatges naturals comparant la seva distribució, característiques i contrasts a escala autonòmica, d'Espanya i d'Europa, com també formes humanes de relació amb aquests entorns.
CA 3.3 Analitzar els processos formadors del medi i la seva interacció amb la societat, a fi de poder dur a terme anàlisis i prediccions de fenòmens a partir de dades observables en la realitat i de bases de dades disponibles.

CE 4 Aplicar les Tecnologies de la Informació Geogràfica (TIG), mètodes i tècniques propis o de ciències afins, localitzant fenòmens naturals i humans i argumentant amb rigor els seus límits o categories, per resoldre eficientment el problema de l'escala en qualsevol anàlisi o proposta d'actuació.
CA 4.1 Emprar l'escala apropiada per localitzar o representar, amb suport de les TIG, qualsevol fenomen físic o humà justificant els mètodes i dades triades i la delimitació de regions o categories d'anàlisi, com també d'àrees de transició.
CA 4.2 Crear productes propis individuals o en grup amb finalitats explicatives tot comunicant diagnòstics, proposant hipòtesis o conclusions i aplicant les TIG.
CA 4.3 Aplicar les tecnologies TIG per avaluar els riscos naturals i els efectes del canvi climàtic en un context de canvi global que afecta tots els processos geogràfics a qualsevol escala d'anàlisi.

CE 5 Assumir la globalització com a context que emmarca l'evolució dels sistemes econòmics i els comportaments socials recents, investigant les seves relacions de causa i efecte i creant productes propis que demostrin la interconnexió i la interdependència a totes les escales, per promoure el respecte a la dignitat humana i al medi ambient com a base d'una ciutadania global.

CA 5.1 Valorar la dignitat humana analitzant críticament les conseqüències de les nostres accions sobre les condicions laborals i de vida, tant a Espanya com en altres països, investigant el sistema de relacions econòmiques globalitzades i els sectors econòmics i plantejant solucions raonables.
CA 5.2 Expressar la necessitat de preservar el medi ambient indagant sobre els impactes de les maneres de producció, distribució i consum a escala local i global i proposant actuacions de millora.

CE 6 Explicar de manera crítica els desequilibris territorials de l'Estat espanyol i de la seva estructura social, laboral i demogràfica, reconeixent els processos i les decisions que han contribuït a les desigualtats presents, per reforçar la consciència de solidaritat i el compromís amb els mecanismes de cooperació i cohesió espanyols i europeus.
CA 6.1 Justificar la necessitat dels mecanismes de compensació de les desigualtats individuals i territorials identificant els processos passats i recents, com també, les seves causes i conseqüències socials, laborals i demogràfiques.
CA 6.2 Argumentar sobre l'origen dels desequilibris socials i econòmics de les Illes Balears, d'Espanya i Europa tot analitzant els factors de localització de les activitats econòmiques i de la població en una societat terciaritzada.

CE 7 Mobilitzar coneixements previs, nous i d'altres camps del saber en abordar situacions del passat, del present o del futur, reorientant eficaçment decisions i estratègies de treball individual o en equip, per aportar solucions innovadores a contextos en transformació i fomentar l'aprenentatge permanent.
CA 7.1 Reelaborar sabers sobre fenòmens naturals i humans rellevants a diferents escales i en nous contextos, aplicant el pensament geogràfic, mobilitzant i revisant de forma crítica coneixements previs i nous, diagnosticant problemes i oportunitats i raonant sobre possibles previsions i solucions.

Sabers bàsics

Es concreten a continuació els sabers bàsics organitzats en blocs.

A. ILLES BALEARS, ESPANYA, EUROPA I LA GLOBALITZACIÓ
Illes Balears i Espanya: localització i situació geogràfica en el món a través de mapes de relleu, bioclimàtics i polítics. Posició relativa de les Illes Balears i d'Espanya en el món segons diferents indicadors socials i econòmics. Geoposicionament i dispositius mòbils
- Localització geogràfica de les Illes Balears i Espanya en mapes de relleu, bioclimàtics i polítics.
- Anàlisi de la posició relativa de les Illes Balears i Espanya en el món segons diferents indicadors socials i econòmics (PIB, població, etc.).
- Geoposicionament a través de dispositius mòbils i l'ús de tecnologies GIS (Sistemes d'Informació Geogràfica).
- Localització de les Illes Balears i Espanya en termes de comunicació, transport i comerç.
Les Illes Balears i Espanya en el món. Les Illes Balears i Espanya davant la globalització: amenaces i oportunitats. Context geopolític mundial i participació en organismes internacionals. Cooperació internacional i missions a l'exterior. Diagnòstic dels compromisos amb els Objectius de Desenvolupament Sostenible
- Amenaces (pèrdua de cultures locals, impacte ambiental) i oportunitats (comerç internacional, turisme).
- Context geopolític mundial i la participació d'Espanya en organismes internacionals com l'ONU, l'OTAN i la UE.
- Cooperació internacional i missions a l'exterior: objectius, impacte i compromisos d'Espanya i de les Illes Balears.
- Diagnòstic dels compromisos amb els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS): exemples d'iniciatives a les Illes Balears i Espanya.

Les Illes Balears i Espanya a Europa: localització de països i aspectes naturals. La Unió Europea en l'actualitat: la seva influència en situacions quotidianes. Anàlisi de desequilibris territorials i polítiques de cohesió a través de l'ús de mapes i d'indicadors socials i econòmics
- Localització dels països europeus i aspectes naturals destacats de cada regió.
- Anàlisi de la Unió Europea: influència en situacions quotidianes (normatives, ajudes, llibertat de moviment, conflictes, etc.).
- Estudi dels desequilibris territorials: utilització de mapes i indicadors socials i econòmics per identificar desigualtats.
- Polítiques de cohesió de la UE: objectius i resultats, amb exemples d'iniciatives a les Illes Balears i a l'Estat espanyol.
Organització administrativa de l'Estat espanyol. L'estudi dels desequilibris territorials nacionals i autonòmics. Utilitat de l'*Atles Nacional d'Espanya* i dels indicadors socials i econòmics oficials. Gestió i ordenació del territori: el debat sobre les polítiques de cohesió i desenvolupament regional. Situació actual i projeccions de l'estat del benestar
- Les comunitats autònomes: polítiques regionals i cohesió interterritorial.
- Organització territorial: evolució històrica i Constitució de 1978.
- Estructura de l'Estat espanyol: divisions entre territoris, autonomies i municipis.
- Estudi dels desequilibris territorials nacionals i autonòmics, amb un focus en les diferències entre comunitats autònomes.
- Utilització de l'*Atles Nacional d'Espanya* i altres indicadors socials i econòmics oficials per a l'anàlisi territorial.
- Anàlisi de les polítiques de cohesió i desenvolupament regional: propostes, situació actual i perspectives de futur.

B. LA SOSTENIBILITAT DEL MEDI FÍSIC DE LES ILLES BALEARS I D'ESPANYA
Factors físics i diversitat de paisatges i ecosistemes. Anàlisi dels condicionants geomorfològics, bioclimàtics, edàfics, hídrics relatius a les activitats humanes i prevenció dels riscs associats per a les persones
- Paisatges naturals.
- Patrimoni natural.
- Influència del medi en les activitats humanes.
- Anàlisi dels condicionants geomorfològics, bioclimàtics, edàfics i hídrics que influeixen en les activitats humanes.
- Impacte de les condicions naturals en el desenvolupament econòmic i social de les Illes Balears i de l'Estat espanyol. Prevenció dels riscs associats a factors físics, com inundacions, despreniments i altres emergències.
Diversitat climàtica de les Illes Balears i d'Espanya. Anàlisis comparatives de distribució i representació de climes. Emergència climàtica: canvis en els patrons termo-pluviomètrics; causes, conseqüències i mesures de mitigació i adaptació. Estratègies d'interpretació del temps i alertes meteorològiques; webs i aplicacions mòbils
- Elements i factors del clima.
- El temps atmosfèric. Interpretació.
- Estudi de la diversitat climàtica: característiques i localització.
- Emergència climàtica: els canvis en els patrons termo-pluviomètrics, les causes del canvi climàtic i les seves conseqüències en aquests territoris.
- Estratègies per combatre els efectes del canvi climàtic i mesures preventives.
- Interpretació de dades meteorològiques i ús d'aplicacions mòbils per a alertes climàtiques.
- Anàlisi comparativa de la diversitat climàtica: identificació i comparació dels principals climes d'Espanya i les seves característiques.

Biodiversitat, sòls i xarxa hídrica. Característiques per regions naturals. Impacte de les activitats humanes i efectes sobre aquestes: pèrdua de biodiversitat, de sòls i gestió de l'aigua. Interpretació d'imatges, cartografia i dades. Riscs generats per les persones
- Desertificació i desertització.
- Diversitat hidrològica.
- Vessants hidrogràfics: característiques.
- Règims fluvials: característiques i localització.
- Sequeres i torrentades.
- Aigües subterrànies i aqüífers.
- Zones humides.
- Biodiversitat: espècies autòctones i exòtiques. Anàlisi de la pèrdua de biodiversitat i de sòls. Interpretació d'imatges, cartografia i dades sobre la biodiversitat i els ecosistemes locals. Biodiversitat, tipus de sòls i xarxes hídriques segons les diferents regions naturals de les Illes Balears.
- Impacte de les activitats humanes: anàlisi de la pèrdua de biodiversitat, la degradació dels sòls i la gestió de l'aigua. Riscs ambientals causats per l'activitat humana, com la contaminació i la desertificació. Anàlisi de la gestió inadequada dels recursos naturals i la seva influència en la qualitat de vida.
Polítiques ambientals a les Illes Balears, Espanya i la Unió Europea: ús d'eines de diagnòstic. La xarxa d'Espais Naturals Protegits i la xarxa Natura 2000. El debat sobre els canvis del model de desenvolupament: el principi de sostenibilitat
- Espais Naturals. Localització. Importància i efectivitat.
- Figures de protecció del medi natural.
- Polítiques mediambientals. Estatals i autonòmiques.
- Anàlisi de les polítiques ambientals implementades a les Illes Balears i Espanya.
- Ús d'eines de diagnòstic ambiental. Comprendre les polítiques mediambientals aplicades a nivell regional i europeu, com la xarxa Natura 2000 i les zones protegides.
- Reflexionar sobre els canvis necessaris en el model de desenvolupament actual per complir amb els principis de sostenibilitat.
- Explorar les propostes de desenvolupament sostenible a les Illes Balears i a Espanya i la seva alineació amb les polítiques europees.
- Bones pràctiques en sostenibilitat i la seva aplicació en el context regional.
- Anàlisi dels models de creixement actuals i propostes alternatives que promoguin la conservació i l'ús sostenible dels recursos naturals.

C. L'ORDENACIÓ DEL TERRITORI EN L'ENFOCAMENT ECOSOCIAL
La població de les Illes Balears i d'Espanya: anàlisi de la seva estructura i desequilibris. Interpretació causal de dades, gràfics i mapes: tendències passades, presents i projeccions. Avantatges i inconvenients dels moviments migratoris: el respecte per la diversitat social i cultural. El repte demogràfic: envelliment i despoblació rural
- Fonts demogràfiques.
- Moviments naturals i la seva distribució espacial (passat, present i futur).
- Moviments migratoris i la seva evolució (passat, present i futur).
- Descripció de l'estructura demogràfica: piràmides d'edat, distribució per sexe i edat, densitat de població, etc. Perspectives de futur.
- Interpretació de dades, gràfics i mapes: comprensió de les tendències demogràfiques passades i presents i projeccions sobre el futur de la població balear i espanyola.

- Anàlisi dels desequilibris demogràfics: distribució desigual de la població entre zones rurals i urbanes, problemes d'envelliment poblacional i despoblació rural.
- Avantatges i inconvenients dels moviments migratoris actuals: anàlisi de les migracions interiors i exteriors, la seva contribució al creixement demogràfic, la diversitat social i cultural i els desafiaments d'integració. Perspectives de futur.
- El repte demogràfic: envelliment de la població i les seves conseqüències econòmiques i socials.
Els espais urbans a les Illes Balears i Espanya: les grans concentracions urbanes en un context europeu i mundial. Funcions de la ciutat i relacions d'interdependència amb el territori. Estructura urbana a través dels plans: repercussions sobre les formes de vida i els impactes mediambientals. Models de ciutats sostenibles. L'ús de l'espai públic. La mobilitat segura, saludable i sostenible
- Concepte de ciutat.
- Morfologia urbana.
- Procés d'urbanització i xarxa urbana.
- Usos del sol urbà.
- Àrees d'influència.
- Descripció de les grans concentracions urbanes: ubicació de les principals ciutats balears i espanyoles dins un context europeu i mundial.
- Funcions de la ciutat: centres de serveis, comerç, transport, cultura, etc. i la seva relació d'interdependència amb l'entorn rural i periurbà.
- Estructura urbana: estudi dels plans urbanístics, la seva influència sobre les formes de vida (habitatge, espais públics, zones verdes) i els impactes mediambientals associats.
- Models de ciutats sostenibles: conceptes com mobilitat segura, saludable i sostenible, ús racional de l'espai públic, millora de la qualitat de vida i reducció de la petjada ecològica.
- Anàlisi dels problemes de congestió i contaminació: ús de l'espai públic i propostes de mobilitat sostenible.
Els espais rurals. Identificació dels paisatges agraris. Transformacions de les activitats agropecuàries: pràctiques sostenibles i insostenibles. El valor social, ambiental i econòmic dels productes agroalimentaris i forestals de proximitat: indagació de petjades ecològiques i de l'estructura social i laboral. Influència de l'actual Política Agrària Comuna (PAC) en el desenvolupament rural i la sostenibilitat. Estudi de casos: etiquetatges diferenciats, ecològic, etc.
- Estructura agrària, poblament i habitat rural.
- Activitat agrícola: transformació, estructura, producció i localització.
- Activitat ramadera: transformació, estructura, producció i localització.
- Crisi, problemes i nous usos dels espais rurals.
- PAC: Política Agrària Comuna.
- Impacte de la Política Agrària Comuna (PAC): efectes del desenvolupament rural en la sostenibilitat de les explotacions agrícoles.
- Silvicultura: característiques i desenvolupament.
- Identificació dels paisatges agraris: tipus d'explotacions (regadiu, secà, cultius permanents, etc.) i transformacions històriques i recents de l'activitat agrícola.
- Pràctiques sostenibles i insostenibles: contrast de models agrícoles intensius i extensius, analitzant-ne els impactes socials i ambientals.
- Valor dels productes agroalimentaris i forestals de proximitat: importància de l'agricultura local, la traçabilitat, el valor econòmic i ambiental dels productes de proximitat.
- Estudi de casos: etiquetatge ecològic, cultius orgànics i altres pràctiques que fomenten la sostenibilitat.

Els recursos marins i la transformació del litoral: pesca, aqüicultura i altres aprofitaments. Sostenibilitat i Política Pesquera Comuna. Estudi de casos: marisqueig, pesca litoral i d'altura, aqüicultura, sobreexplotació de caladors, etc.
- Política Pesquera Comuna.
- Activitat pesquera: localització, característiques (espai, producció, població activa, aportació al PIB) i problemàtica (caladors, restriccions, problemes estructurals, reconversió).
- Aqüicultura: passat, present i futur.
- Anàlisi de la pesca, aqüicultura i altres aprofitaments del litoral: coneixement de les pràctiques tradicionals i modernes de pesca litoral i en alta mar.
- Impacte de la Política Pesquera Comuna (PPC): regulació de la pesca, protecció de les espècies i sostenibilitat dels caladors.
- Estudi de casos: sobreexplotació de recursos, marisqueig, pesca sostenible i problemes com la degradació del litoral a causa de l'activitat humana.
Els espais industrials. Transformacions en les activitats industrials i els paisatges: matèries primeres i fonts d'energia. Avaluació de petjades ecològiques; dependència i transició energètiques; estructura del teixit industrial, social, laboral i ocupació indirecta. Impacte de la deslocalització sobre sectors de la indústria balear i espanyola. Estudi de casos: construcció, automobilístic, agroalimentari, etc. i factors de localització. El debat sobre la influència de les polítiques de la Unió Europea i la globalització
- Matèries primeres: ús, localització i producció.
- Font d'energia renovables i no renovables: característiques, ús, localització i producció.
- Procés d'industrialització: passat, present i futur.
- Regions industrials i paisatges industrials.
- Indústria: localització, estructura, sectors, producció i ocupació.
- Influència de la UE.
- Globalització i deslocalització industrial.
- Impacte de la deslocalització: conseqüències de la pèrdua de llocs de treball i la desindustrialització en sectors claus com la construcció o automobilístic.
- Impacte ambiental: avaluació de les petjades ecològiques de les indústries i la seva capacitat d'adaptació a polítiques més sostenibles.
- Influència de la Unió Europea i la globalització: debat sobre l'impacte de la globalització i les polítiques de la UE en el sector industrial local.
- Transformacions en les activitats industrials: canvis en la producció industrial a les Illes Balears i Espanya.
- Dependència energètica i transició: fonts d'energia utilitzades (combustibles fòssils, energies renovables) i el procés de transició energètica.
Els espais terciaritzats. El model d'economia circular i els serveis: relacions entre producció, distribució i venda. Anàlisi crítica de petjades ecològiques, estructura sociolaboral, responsabilitat social corporativa i dels consumidors. Estudi de casos: competitivitat i desequilibris en transport, comerç, turisme, serveis essencials, etc. i factors de localització. Models insostenibles de serveis i alternatives. L'economia digital: impacte de l'economia col·laborativa i nous models de negoci en el context global i de la Unió Europea
- Terciarització de l'economia.
- Els serveis: característiques generals.
- Característiques del sector del comerç.
- Evolució del turisme.
- Espais turístics: localització i característiques.
- Noves formes de turisme.
- Les infraestructures: carreteres, ferrocarril, ports i aeroports.
- Els serveis públics essencials.

-	Els serveis dins el PIB.
-	Model d'economia circular: relació entre producció, distribució i venda en un sistema que promou la reducció de residus i el reciclatge.
-	Anàlisi de la petjada ecològica dels serveis: com les activitats terciàries (comerç, transport, turisme) influeixen en l'ecosistema local.
-	Estudi de casos: impacte del turisme massiu a les Illes Balears, desigualtats en els serveis essencials i alternatives per a un model de serveis més sostenible.
-	Economia digital: efectes de l'economia col·laborativa i dels nous models de negoci en el context global i europeu.